

IVAN ČORIĆ

**UDRUGA »TOMA ARHIĐAKON« – ISHA SPLIT:  
OD IDEJE DO ZBILJE**Ivan Čorić  
icoric@ffst.hr

Kada mi je pružena prilika da, kao predsjednik, napišem članak o radu Udruge studenata povijesti »Toma Arhiđakon« – ISHA SPLIT, dvojio sam se kako taj članak uopće započeti te što sve njime obuhvatiti, a da članak ne izgubi ni zanimljivost ni informativnost. Velik mi je problem u tome pothvatu predstavljala činjenica da je Udruga, prije i tijekom mog predsjedanja, bila uključena u niz različitih projekata, čije bi cjelovito spominjanje stvorilo samo jedan bezlični niz zgusnutih informacija koje bi umorile čitatelja i vjerojatno ga natjerale da napusti čitanje takvoga teksta. Iz toga je proizlazio i sljedeći izazov: kako izabrati informacije koje ću predstaviti u ovome tekstu, a da se pritom iz vida ne izgube vrijednosti koje ova Udruga zastupa. Stoga, na koncu sam se odlučio da ću u ovome tekstu ispričati priču o nastanku ove Udruge te o vrijednostima koje ona predstavlja, i koje je voljna očuvati, te na koncu predstaviti naša najveća postignuća, ali i izazove s kojima smo se susretali na našem putu.

Priča je naše Udruge, barem službeno, započela 30. svibnja 2012. kada je Udruga osnovana. Prava je istina da je njezina povijest započela još i prije te da je 30. svibanj samo bio rezultat napornoga rada studenata našega Fakulteta, koji su, pod utjecajem vlastitih ideala, željom i duhom aktivizma te uz stalnu podršku profesora i Uprave fakulteta, uvidjeli potrebu stvaranja udruge koja bi poslužila kao mjesto okupljanja studenata povijesti te podloga za njihove sve ambicioznije projekte. Studenti su se u svojem naumu prije svega vodili svojevrsnom kreativnom energijom kakva je često prisutna samo u institucijama i grupacijama novijega postanka, što je naš Fakultet tada zasigurno bio.

Udruga će se nazvati po Tomi Arhiđakonu, proslavljenome splitskom kleriku, povjesničaru i kroničaru te autoru važnoga povijesnoga djela *Historia Salonitana*. Ovim je izborom Udruga u svojim začetcima definirala vrijednosti koje je smatrala kamenom temeljcem svojega postanka i djelovanja: gajenje ljubavi prema historiografiji kao znanosti prije svega te poštovanje za njezinu prošlost, razvitak i pojedince koji su je zadužili. Nadalje, naglašava lokalnu povijest te njezin nacionalni, mediteranski, europski pa čak i svjetski okvir u kojima se razvijala. Tim vrijednostima treba dodati i svojevrsni aktivistički aspekt koji se ogleda u nastojanjima da se popularizira povijest među širim slojevima te da se očuva povijesna baština koja je razvojem turizma, uz kulturnu vrijednost, sada dobila i veliki ekonomski potencijal.

Jedan je od najvažnijih i dugotrajnijih projekata i uspjeha Udruge zasigurno izdavanje studentskoga časopisa *Pleter* koji u pravilu izlazi jednom godišnje u tiskanome obliku, a s vremenom je dobio i svoju *online* formu. Časopis će dati prostor studentima da široj javnosti prezentiraju svoje radove na temu povijesti, povijesti umjetnosti, arheologije i drugih srodnih znanosti, bili oni izvorni znanstveni, stručni ili pregledni radovi, ali će također i Uredništvu, koje čine studenti, dati iskustvo i priliku da steknu znanja i razviju sposobnosti potrebne za izradu jedne publikacije. Projekt će biti podignut na višu razinu 2022. godine kada će 5. broj časopisa biti izdan u dvojezičnome izdanju i to na hrvatskome i engleskome jeziku. Ovom je novinom projekt uspio probiti jezičnu barijeru te omogućiti studentima izvan hrvatskoga jezičnog područja da objavljuju svoje radove, što je vidljivo u raznolikosti nacionalne, jezične i sveučilišne pozadine dosadašnjih autora, ali i, još važnije, da radovi naših studenata budu dostupni svjetskoj javnosti. U ovim će nastojanjima velik oslonac biti i studenti anglistike našega Fakulteta u ulozi prevoditelja, a za što će Udruga uspjeti osigurati i novčanu kompenzaciju, što je posebno važno u svjetlu studenata kao ekonomski ugrožene skupine. Tako se studentima omogućuje stjecanje vrijednih iskustva na tržištu rada, a oni se pripremaju za izazove koji ih očekuju na tržištu rada završetkom studija. Upravo ovakvo iskustvo osigurava lakši i prirodniji prijelaz u tome često zastrašujućemu i neugodnome iskustvu.

Ističe se po važnosti uz časopis i projekt arheološkoga turizma »*Regnum Croatorum*«. Projekt se odvija od 2013. godine i to u suradnji s Povijesnom postrojbom »Kliški uskoci«. Projekt će za cilj imati revalorizaciju starohrvatskih arheoloških lokaliteta na širem splitskom području i prezentaciju »oživljene povijesti« starohrvatskoga doba na tim lokalitetima. Sadržaj će projekta prvi put

biti predstavljen javnosti u Muzeju hrvatskih arheoloških spomenika u Splitu 30. siječnja 2013. g. u okviru manifestacije Noć muzeja. Projekt će 3. ožujka 2015. g. biti predstavljen i u Bijaćima te će od tada oživljena povijest starohrvatskoga doba postati neizostavni dio tamošnjega tradicionalnog obilježavanja izdavanja Trpimirove darovnice započetoga još 1999. godine.

Osobitu aktivnost predstavlja obilježavanje obljetnice smrti kraljice Jelene Slavne (8. listopada 976.) i krunidbe kralja Dmitra Zvonimira (8. listopada 1075.). Inicijativom Udruge, potporom Povijesne postrojbe »Kliški uskoci« i suradnjom s drugim povijesnim postrojbama (»Vitezovi kralja Zvonimira« i »Tomislavova straža«), prvi put će se obilježiti navedena dva događaja 2014. godine u Klisu i Solinu. Obilježavanje će od 2016. g. prerasti u svečani mimohod uz rijeku Jadro i uprizorenje krunidbe na tamošnjemu arheološkom lokalitetu Šuplja crkva, a sve će biti popraćeno edukativnim programom (škole mačevanja, streličarstva, glagoljice, heraldike, tradicijske glazbe itd.) te prigodnim predavanjima koja se održavaju na tvrđavi Klis. Tako se s vremenom oblikovala manifestacija oživljene povijesti pod jedinstvenim imenom »Krunom hrvatskih vladara Solin – Klis«, koja će se, uz male prekide, održavati sve do danas i u kojoj je do sada sudjelovala glavnina povijesnih postrojbi iz Dalmacije: »Povijesna postrojba kralja Zvonimira« (»Vitezovi kralja Zvonimira«) iz Knina, »Tomislavova straža« iz Splita, »Vitezovi Vranski« (Vrana – Pakoštane), »Domagojevi strijelci« iz Vida, *Praetoriani Croatorum* (Klis-Split), »Vitezovi kneza Brečka« iz Supetra i »Red svetog Ivana Trogirskog« iz Trogira.

Projekt će se 2022. g. nastaviti razvijati, stoga će 10. studenoga na lokalitetu Sv. Martina u Podstrani prvi put biti održana manifestacija oživljene povijesti »Krunom hrvatskih vladara« kojom će se obilježiti godišnjica sklapanja Mislavova mira 839. godine. Na manifestaciji su bili prisutni i pripadnici Povijesne postrojbe *Praetoriani Croatorum* (ujedno i članovi udruge), pod čijim se budnim okom odvijalo i javno izlaganje pod imenom »Mislavov mir u kamenu«. Pripadnici će povijesne postrojbe 16. prosinca 2022. prezentirati aspekt »oživljene povijesti« starohrvatskoga doba na lokalitetima tvrđave Klis, u Rižinicama u Solinu i u Putalju u Kaštelima. Istog će se dana na lokalitetu Bijaći na rubu Kaštelanskoga polja po prvi put održati manifestacija oživljene povijesti »Krunom hrvatskih vladara« gdje će se održati javno izlaganje o klericima i hereticima Muncimirova dvora.

Uspješnost se ovoga projekta najbolje ogleda u njegovoj dugovječnosti te ostvarivanju suradnje s brojnim drugim udrugama i organizacijama, ali i uspostavi odnosa s javnošću koja je, različitim radionicama, bila izravno uključena u projekt te tako aktivno radila na popularizaciji povijesti i njezinome očuvanju. Stoga, bila je ključna medijska popraćenost koja se ogleda u brojnim člancima na portalima i intervjuima koji su pridonijeli probijanju projekta u javnu sferu.

Uz ove projekte, postoje brojni događaji, radionice i manifestacije koje nisam spomenuo, a koji su se odvijali ovih godina u organizaciji ili uz sudjelovanje Udruge i njezinih članova i koji su vidljiv dokaz vrijednosti i energije svojstvene studentima Filozofskog fakulteta da naprave korak više tijekom svojega studiranja. Korak koji nije uvijek lagan ili ugodan, ali koji je danas sve rjeđi i sve potrebniji u društvu. Naš je Fakultet uvijek poticao Velik poticaj i potpora našim nastojanjima dolazi i od našega Fakulteta, napose od profesora s Odsjeka za povijest s kojima smo tijekom godina različitim projektima ostvarili jedan pozitivan i konstruktivan odnos. Time je sama Udruga prerasla iz organizacije u, po mnogočemu, produženu ruku našega nezaboravnog studijskog putovanja.

Za kraj bih se osvrnuo i na izazove s kojima smo se susreli na našem putu. Izazovi su uistinu brojni, ali najvećim se pokazalo vrijeme. Studiranje je, koliko god se na početku činilo suprotno, zapravo jedna kratka formativna stepenica u studentovom životu što je velik problem za studentske udruge koje su zbog toga u stalnoj potrazi za novim članovima. Stoga, ovim tekstom pozivam sve zaljubljenike u povijest i srodne znanosti da se pridruže našim nastojanjima da skrenemo pozornost na našu povijesnu baštinu te da negujemo povijest kao znanost koja je u javnosti, pogotovo dolaskom masovnih medija i samim time brojnih dezinformacija, postala ranjivijom, ali i potrebnijom više nego ikad.